

مهارت‌های مورد نیاز معلمان فردا

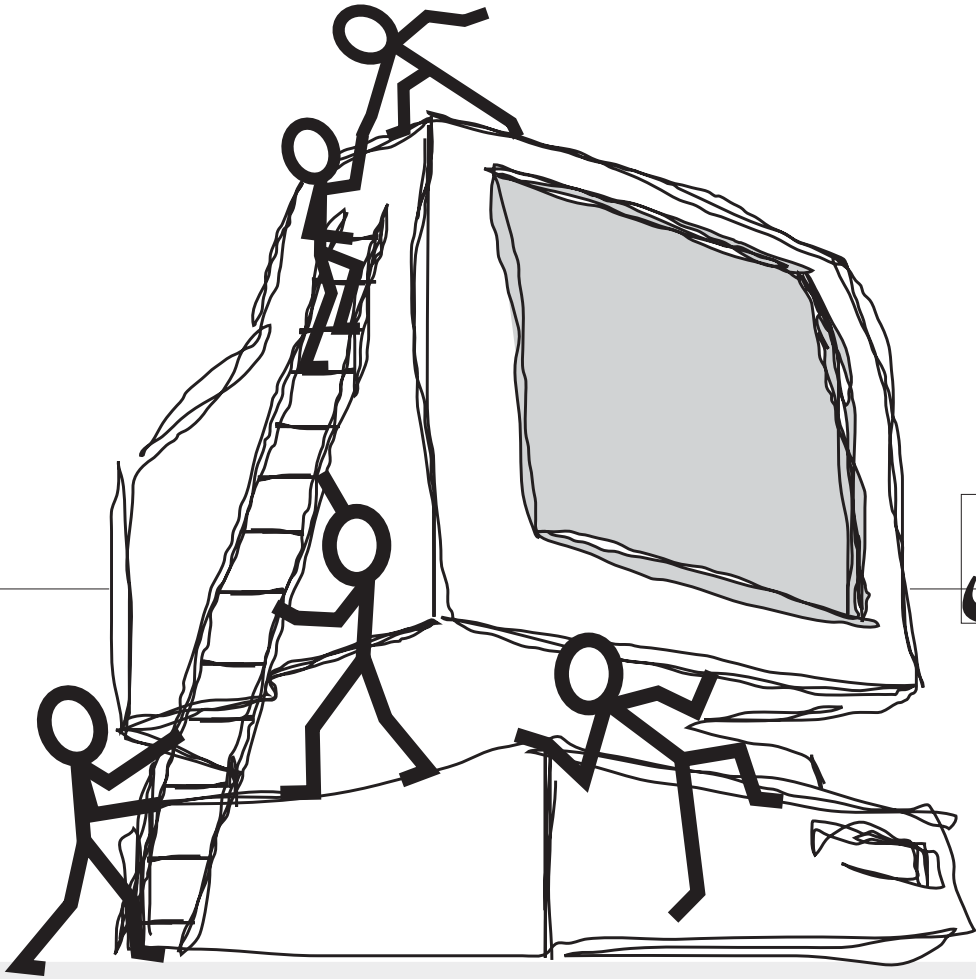
آشنایی با مهارت‌های طراحی آموزشی

● منصوره فروزان
دبیر تاریخ منطقه ۲ تهران

معلمان گرامی، برای شرکت در آزمون استخدامی، همراه داشتن این مدارک الزامی است: گواهینامه دوره‌های رباتیک، تسلط بر چند نرم‌افزار گرافیکی، تسلط بر حداقل یک زبان برنامه‌نویسی، و تهیه حداقل یک برنامه آموزشی.

شاید تا چند سال آینده این اعلامیه فرضی، خیلی هم دور از ذهن نباشد. امروزه هم بسیاری از معلمان تلاش می‌کنند با تهیه جزوه‌ها یا «پاورپوینت»‌ها یا برنامه‌های آموزشی، برای رفع نواقص یادگیری دانش‌آموزان خود بکوشند. از آن جا که یادگیری امری وابسته به مخاطب است و هیچ کتاب از پیش طراحی شده‌ای نمی‌تواند همه نیازهای دانش‌آموزان را برآورده کند، معلمان امروز و خیلی بیشتر از آنها، معلمان فردا، دیگر نمی‌توانند مانند معلمان دیروز عمل کنند. معلم دیروز فقط با تکیه بر کتاب درسی مطالب را به بچه‌ها منتقل می‌کرد. از نظر او، تدریس کتاب درسی برای همه کلاسها، همه بچه‌ها و همه سالها جامعیت داشت. ولی معلم امروز می‌داند، تغییرات کتابهای درسی به پای تغییرات سریع فناوری اطلاعات و جامعه نمی‌رسند و برای همه مخاطبانشان جامعیت ندارند. پس گاه لازم است که خود معلم دست به کار شود، جزوه‌ای تهیه کند. پاورپوینت یا فلشی بسازد و یا حتی دست به دامن یکی از برنامه‌نویسی‌های رایانه‌ای شود. فرض کنید شما در چنین وضعیتی قرار گرفته‌اید و با کمال خوش‌وقتی توانایی کار با برنامه‌های «آفیس»^۱ و سایر برنامه‌های رایانه‌ای مورد نظرتان را دارید. اما این همه داستان نیست! صلاحیتهای دیگری لازم است تا محصول تولیدی شما بیشترین تأثیر را در یادگیری مخاطبانتان داشته باشد. این صلاحیتهای طراحی آموزشی معروفاند. برای آن که با نیاز به دانستن این مهارت‌ها آشنا شوید، سعی کنید به سؤالات زیر پاسخ دهید.

- استفاده از تصویر چه قدر در میزان یادگیری مؤثر است؟
- چه موقع برای تدریس، حتماً باید از فیلم یا انیمیشن استفاده کرد و در چه مواقعی تصویر ثابت کفایت می‌کند؟
- آیا اگر هنگام نمایش فیلم یا انیمیشن، متنی کوتاه زیرنویس شود که نکات مهم فیلم را ذکر کند، در یادگیری تأثیر بهتری دارد؟
- به طور کلی، ترکیب تصویر و گفتار بهتر است یا متن و گفتار؟
- آیا استفاده از تصویر یا انیمیشن فانتزی در اطراف یک متن یا در یک اسلاید پاورپوینت با هدف زیبا کردن آن، به یادگیری

کمک می‌کند؟

- آیا هنگام نمایش یک پاورپوینت، بهتر است از صدای زمینه استفاده شود یا از موسیقی آرام؟
- چه کنیم تا مخاطبان بیشترین یادگیری را از یک انیمیشن داشته باشند؟
- اگر قرار باشد از صدای گوینده‌ای استفاده کنیم، لحن گفتار او رسمی باشد یا عامیانه؟
- رنگها چه تأثیری در یادگیری دارند؟

در واقع تلاش برای پاسخ به این سؤالات و بسیاری از سؤالات مشابه در شاخه‌ای از علوم تربیتی به نام «تکنولوژی آموزشی» مطرح می‌شود. دانشمندان این علم با انجام انواع تحقیقات سعی می‌کنند تا تأثیر عوامل گوناگون را بر یادگیری مشخص سازند. بنابراین لازم است قبل از تولید هر برنامه آموزشی، طراحی آموزشی صورت بگیرد.

هنگامی که معلم (با توجه به سطح دانش‌آموزان و موضوع درسی خویش) از قبل درباره وقایع داخل کلاس می‌اندیشند، نقشه می‌کشند و آن را برنامه‌ریزی می‌کنند، نوعی طراحی آموزشی انجام داده‌اند. به طور خلاصه می‌توان طراحی آموزشی را تهیه نقشه‌های مشخص در مورد چگونگی دستیابی به هدفهای آموزشی برای محتوای خاص و مخاطبان خاص تعریف کرد.

می‌توان طراحی آموزشی را تهیه نقشه‌های مشخص در مورد چگونگی دستیابی به هدفهای آموزشی برای محتوای خاص و مخاطبان خاص تعریف کرد